

สุข - ทุกข์ ของ “คนจน” ใน

สังคมแยกชั้น

ภาพ : www.thai.wordpress.com

ชีวิตในแต่ละวันของเราแต่ละคน คงไม่ได้แตกต่างกันเท่าใดนัก ต่างคนต่างดิ้นรน
ทำมาหากินเลี้ยงปากเลี้ยงท้องของตนเองและครอบครัว ยิ่งเป็นชีวิตที่อยู่อาศัยในเมือง
ใหญ่วิถีชีวิตยิ่งต้องดิ้นรนขวายตามสภาพของสังคมเมือง

...เมืองที่ต่างคนต่างไป ต่างคนต่างหาอยู่หากินกันไปตามสภาพชีวิตของแต่ละคน

ในสังคมเมืองใหญ่ หากมองออกไปรอบกายของเรา แม้จะมีผู้คนมากหน้าหลายตา
เดินผ่านไปมาให้สับสนวุ่นวาย แต่น้อยครั้งนักที่เราจะรู้จักกันจริงๆ ว่าแต่ละคนชื่อเสียงเรียง
นามอะไร เป็นใครมาจากไหน อยู่ดีมีสุขอย่างไร ลำบากแค่ไหนในการทำมาหากิน หรือคิด
เห็นอย่างไรเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในบ้านเมืองของเรา

ยิ่งในสื่อมวลชนทุกวันนี้ คนธรรมดาสามัญแทบจะเข้าไม่ถึงสื่อเลยแม้แต่บ่อย เหมือน
พวกเขาไม่มีช่องทางหรือ “เสียง” ที่จะบอกเล่าออกไป สื่อมวลชนสนใจแต่ผู้คนที่มีความรู้
เสียง ไม่ได้สนใจคนเล็กคนน้อยในสังคมเท่าที่ควร

ซึ่งจะเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหน หากเราจะหันมาสนใจและรับฟังสุขทุกข์ของกันและ
กันให้มากยิ่งขึ้น?

สุข - ทุกข์ของคนจน

ท่ามกลางความสับสนวุ่นวาย ย่านใจกลางกรุงเทพฯ มีรถเข็นขายเครื่องดื่มเล็กๆ ตั้งอยู่บริเวณริมทางเท้า เครื่องดื่มมากมาย ตั้งแต่ชา กาแฟ หรือน้ำอัดลม เชื่อเชิญผู้คนที่ผ่านไปมา ให้เข้ามาดื่มดับกระหายคลายร้อนระหว่างทาง ก่อนที่จะก้าวเดินต่อไปยังจุดหมายปลายทางของแต่ละคน

ทองดี วัย ๓๑ ปี คือเจ้าของร้านเครื่องดื่มเล็กๆ ร้านนี้ ตั้งเดิมทองดีอยู่จังหวัดกาฬสินธุ์ แต่ย้ายเข้ามาทำงานทำในกรุงเทพฯ และหันมาขายเครื่องดื่มร้อนดื่มชากาแฟในปัจจุบัน

“ทุกวันนี้ ก็พออยู่ได้ เลี้ยงลูกเลี้ยงเมีย ผมมีลูก ๒ คน อยู่ต่างจังหวัด คนโตอยู่ ป.๔ คนเล็กกำลังเรียนอนุบาล แต่ละเดือนต้องส่งเงินไปให้ลูกที่ต่างจังหวัด ก็พอใช้จ่ายเด็ก ๆ ต้องเรียนหนังสือ แต่ยังไม่ยอมให้เรียนหนังสือ เพราะยังเด็ก”

แต่ละวันทองดีและภรรยาต้องตื่นนอนประมาณตี ๔ เพื่อเตรียมของขาย “ขายถึงประมาณทุ่มกว่าก็เก็บของเข้าบ้าน ขายทุกวันอาจจะเหนื่อยแต่วันอาทิตย์เพราะไม่มีคนมาทำงาน ออฟฟิศหยุด”

ที่ผ่านมา ภายใต้อิทธิพลชุดต่างๆ ทองดียอมรับว่ามีผลกระทบกับชีวิตอยู่บ้าง “มีผลกระทบบ้างคือค้าขายยาก รัฐบาลชุดนี้นะ ค้าขายไม่เหมือนเก่า เงินทองไม่เหมือนเดิม คนซื้อลดลง การเงินไม่ค่อยลงตัว คนใช้จ่ายก็น้อยลง เป็นเรื่องเศรษฐกิจบ้านเมืองก็ไม่สงบ”

อย่างไรก็ตาม ทองดีชอบรัฐบาลที่ผ่านมา “ผมว่าเขาจริงจังในการแก้ปัญหา ถึงแม้จะมีเรื่องคอร์รัปชันบ้าง แต่เขาทำจริงจังไม่ว่าจะทำเรื่องอะไร เขาทำเต็มที่เรื่องยาเสพติด เรื่อง ๓๐ บาทรักษาทุกโรค ทั้งกรุงเทพฯ หรือต่างจังหวัด อย่างเรื่องยาเสพติด ที่บ้านจังหวัดกาฬสินธุ์ บ้านผมมียาเสพติดเยอะที่สุดณะช่วงนั้น เขายังปราบได้ ยาบ้าหายไปเยอะ แต่ตอนนี้ยาบ้ากลับมาอีกแล้ว เยอะกว่าเก่า ซื้อขายกันเห็นๆ เลยตอนนี้”

ส่วนในเรื่องของการซื้อสิทธิขายเสียง ทองดีเห็นว่า “มันเป็นธรรมชาติของการเมืองไปแล้ว ทุกยุคทุกสมัยเหมือนกันหมด มันกลายเป็นเรื่องธรรมดาไปแล้วเดี๋ยวนี้ การเลือกตั้งก็มีเรื่องนี้ทุกครั้ง”

สิ่งที่ทองดีอยากให้รัฐบาลชุดต่อไปดูแลแก้ไข “ความจริงนโยบายเก่าของรัฐบาลที่แล้วหลายเรื่องก็ดีนะ เรื่องยาเสพติด เรื่องการศึกษา แต่ต้องมาทำให้จริงจัง คือรัฐบาลต่อไปไม่ว่านโยบายอะไรก็แล้วแต่ ต้องทำจริงจังหน่อย ไม่ใช่มีแต่นโยบายคืออยากให้ทำต่อเนื่อง หลายเรื่องทำค้างๆ คาๆ และหลายครั้งเขาไม่ค่อยดูแลหรือสนใจปัญหาคนจนจริงๆ จังๆ พอเปลี่ยนรัฐบาลทีนโยบายหลายอย่างก็เปลี่ยนไป”

ใกล้ๆ รถเข็นของทองดี คือร้านก๋วยเตี๋ยวของตะวัน วัย ๓๖ ปี ตั้งเดิมตะวันเป็นคนศรีสะเกษ อาชีพที่บ้านเป็นชาวนา เขาเข้ามา

ตะวัน

ประจวบ

ทำงานในกรุงเทพฯ หลายปี และหันมายึดอาชีพขายก๋วยเตี๋ยวในปัจจุบัน

“ชีวิตความเป็นอยู่ คือพออยู่ได้ แต่ไม่ถึงกับมีเงินเก็บอะไร พอใช้ในครอบครัวเท่านั้นเอง อยู่กับแฟน แต่ไม่มีลูก”

กิจวัตรประจำวันของตะวัน คือ ต้องตื่นตั้งแต่ตี ๓ ไปตลาดเพื่อที่จะเตรียมของมาขายประจำวัน ร้านก๋วยเตี๋ยวริมทางของตะวันรสชาติเป็นที่ถูกอกถูกใจของใครหลายคน que เดินผ่านไปมาให้เข้ามาลิ้มลองและอิมหนากับก๋วยเตี๋ยวฝีมือของชายคนนี้

สำหรับตะวัน ภายใต้รัฐบาลชุดต่างๆ ไม่ค่อยมีผลกระทบกับชีวิตของเขามากนัก “หลายรัฐบาลก็บริหารดีเหมือนกัน เราก็ดำเนินชีวิตของเราไป คือมีผลกระทบบ้างตอนที่เศรษฐกิจไม่ดีก็มีผลกระทบกับเราเหมือนกัน เราก็แหย่ไปด้วย เขาไปด้วย ถ้ารัฐบาลตื่นตัว เราก็ตื่นตัวไปด้วย คือถ้าเขาทะเลาะกันประเทศหรือประชาชนก็มีผลกระทบอยู่แล้ว”

“ในเรื่องของการซื้อสิทธิขายเสียง ผมว่ามันเป็นธรรมชาติของการเมือง มันขึ้นอยู่กับพวกผู้หลักผู้ใหญ่มากกว่า เขาเป็นคนซื้อสิทธิซื้อเสียงเอง คือมันเป็นเรื่องที่มาคู่กับการเมืองทุกครั้ง”

ตะวันบอกอย่างชัดเจนว่า “อยากให้รัฐบาลชุดต่อไป ดูแลแก้ไขหลายๆ อย่าง อย่างเรื่องการทำมาหากิน ปัญหาคนจนชานา

ชาวไร่ คือแต่ละรัฐบาลก็มีความแตกต่างกัน ปัญหาหลายอย่างก็ยังมีอยู่ ผมเป็นคนอีสาน อยากให้เขาช่วยปัญหาเรื่องข้าว เรื่องชีวิตความเป็นอยู่ ข้าวไม่ค่อยมีราคา ราคาไม่ดี แต่พอเรามาซื้อเขานี้แพงนะ ชาวไร่ยังลำบากมาก คือรัฐบาลที่ผ่านๆ มา ก็ดีไปคนละอย่าง แต่ละรัฐบาลก็มีข้อดีข้อเสียของเขาเอง”

บนท้องถนนของกรุงเทพฯ เต็มไปด้วยรถยนต์พาหนะมากมาย ทั้งรถยนต์และมอเตอร์ไซด์ ทุกคนต่างมีภาระหน้าที่ที่ต้องทำในแต่ละวัน เพื่อหาเงินมาเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง ครอบครัวของตัวเองให้อยู่รอดต่อไปในแต่ละวันแต่ละเดือน

ประจวบ วัย ๓๕ ปี พนักงานส่งเอกสารของบริษัทแห่งหนึ่ง เขามีลูก ๓ คน อยู่ในวัยเรียนหนังสือและกำลังกินกำลังนอน แม้จะลำบากกายอยู่บ้างเพราะต้องทำงานคนเดียวเพื่อเลี้ยงครอบครัว แต่เขาบอกว่า “ทำทุกอย่างได้เพื่อลูกเหนื่อยหน่อยก็ทนได้”

“ทุกวันนี้ เงินเดือนแต่ละเดือนไม่ค่อยพอใช้จ่ายในครอบครัว เพราะทำงานคนเดียว ของใช้ต่างๆ ก็มีแต่แพงขึ้นเรื่อยๆ แต่ว่าเงินเดือนยังคงที่เท่าเดิม บางครั้งมีรับงานพิเศษนอกเหนือเวลางานบ้าง แต่ไม่ทุกเดือนที่จะมีงานแบบนั้น และไม่มีเงินเก็บเอาไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน”

สำหรับประจวบ ที่ผ่านมารัฐบาลชุดต่างๆ ไม่ค่อยมีผลกระทบอะไรกับเขามากนัก แต่ที่มีผลกระทบคือเรื่องของค่าครองชีพสูงขึ้น

“จริงๆ ขอบนโยบายของทุกรัฐบาล คือแต่ละรัฐบาลก็มีนโยบายออกมามากมาย มีดีบ้างเสียบ้าง มีการโฆษณา มีกินกันบ้าง คือนโยบายออกมาก็ใช้ได้ แต่ว่าคนที่ปฏิบัติอาจจะไม่ดีเท่าที่ควร อาจจะมิดกหล่นบ้างเป็นส่วนใหญ่ คือมันไม่เป็นไปตามนโยบายหรือที่ได้พูดไว้”

ส่วนในเรื่องของการซื้อสิทธิขายเสียง เขาบอกว่า “คิดว่าตรงนั้นมันแก้ไม่หาย เพราะเป็นเรื่องของการเล่นพรรคเล่นพวก มีเงินมากก็น่าจะเป็นเรื่องปกติของการเมืองไทย มีผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง”

การเลือกตั้งที่จะมีขึ้นในเดือนธันวาคมที่จะถึง ประจวบบอกว่า “อยากให้รัฐบาลชุดต่อไปดูแลเรื่องค่าครองชีพของประชาชน การศึกษาของเยาวชน ตอนนี้ปัญหาเยาวชนปัจจุบัน ช่วงปราบปรามยาเสพติด ยาเสพติดน้อยลง แต่ระยะหลังปัญหายาเสพติดกลับมาเหมือนเดิม เห็นได้ชัดเลย ไม่ปิดบังเหมือนเมื่อก่อน ไม่มีกลัวกฎหมาย และตอนนี้ปัญหาสังคมก็มีเยอะขึ้น”

ชีวิตในเมืองใหญ่ทำให้ผู้คนเห็นหน้าค่าตากัน แต่จะมีสักกี่ครั้งที่เราจะรู้จักว่าคนๆ นั้นคือใครและชีวิตความเป็นอยู่ของเขาเป็นอย่างไร หรือมีสุขทุกข์อย่างไรในชีวิต

พี่น้องและพี่สมาน สองสามีภรรยา อาชีพขายขนมครก มีลูก ๒

คน อยู่ในวัยกำลังเรียนหนังสือ ในแต่ละวันที่สมานต้องทำงานเพื่อเสริมรายได้ให้ครอบครัว ส่วนพี่น้องก็ขายขนมครกอยู่ที่ร้านรถเข็นริมทางในย่านใจกลางเมือง

ชีวิตประจำวันของพี่น้องและพี่สมานต้องตื่นนอนตั้งแต่ตี ๔ ไปด้วยตลาดเพื่อเตรียมขายของในตอนเช้า ประมาณ ๖ โมงเช้า และเลิกขายประมาณ ๕ - ๖ โมงเย็น

“ช่วงแรกๆ ขายดีนะ แต่ช่วงหลังเศรษฐกิจไม่ดี ก็เจียบๆ ขายไม่ค่อยได้ ขายไปวันๆ ใช้ไปวันๆ พอให้ลูกไปโรงเรียนไม่มีเงินเก็บเหมือนเดิม แต่ก่อนช่วงขายดีๆ ช่วงเศรษฐกิจดีๆ เราก็มักเก็บบ้างนิดๆ หน่อยๆ ทุกวันนี้ไม่มีเงินฝาก เพราะเราต้องเอาออกมาใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน”

หากถามพี่น้องกับพี่สมานภายใต้รัฐบาลต่างๆ “ช่วงรัฐบาลที่ผ่านมาก็ดีนะ เรื่องการปราบปรามยาเสพติด” ส่วนพี่สมานดูเหมือนจะไม่ค่อยสบายใจนัก หากได้ถามเรื่องเกี่ยวกับการเมือง โดยเขาบอกว่า “เราค้าขายก็ไม่ได้ยุ่งเกี่ยวกับการเมืองเท่าไร”

ส่วนพี่น้องบอกว่า “บางทีถ้าเลือกตั้ง พวกพ่อค้าแม่ค้าก็จะคุยกันว่าต้องเลือกตั้งดูก่อนว่าจะดีขึ้นไหม คือต้องลองเลือกดู และต้องรอดูผลงาน”

“เรื่องของการซื้อสิทธิขายเสียง ไม่ชอบ คือซื้อเสียง อาจจะได้อันไม่ดีมาบริหารบ้านเมืองก็มาบริหารบ้านเมืองเราไม่ดี เศรษฐกิจไม่ดี คนค้าขายก็ไม่ดี

สมาน-นาง

ลูงอ้วน

แม้เราจะค้าขายธรรมดา เศรษฐกิจดีเราก็พอจะขายคล่อง ขายได้ เราก็พออยู่ได้ตามประสาของเรา” พี่นางและพี่สมานช่วยกันตอบ

พี่นางบอกว่า “อยากให้รัฐบาลต่อไปดูแลเรื่องการศึกษาและปัญหาสังคม” และด้วยความเป็นแม่ที่ลูกรู้อกกำลังอยู่ในวัยเรียน พี่นางอยากให้รัฐบาลดูแลเรื่องการศึกษาของเด็กๆ และเยาวชน “อยากให้เด็กได้เรียนเต็มที่ อีกอย่างหนึ่งคือเด็กโรงเรียนรัฐบาล อาจจะไม่ทันกับเด็กที่เรียนโรงเรียนเอกชน บางทีเด็กอายุเท่ากัน แต่ความสามารถมันต่างกันเยอะ อยากให้ดูแลเรื่องการศึกษาของเด็กๆ”

บนถนนชีวิตสายกรุงเทวมหานคร ผู้คนหลากหลายอาชีพยังคงเดินร่นต่อไปตามวิถีทางของแต่ละคน รอยยิ้มชื่อๆ เต็มไปด้วยมิตรภาพจากใครบางคน ทำให้ความแห้งแล้งของกรุงเทพฯ จางหายไปในช่วงพริบตา

ลูงอ้วน วัย ๔๖ ปี ยึดอาชีพขับรถตุ๊กๆ มายาวนาน ตั้งแต่ปี ๒๕๒๗ เมื่อก่อนลูงอ้วนต้องตื่นไปรับรถตั้งแต่ตี ๕ แต่ปัจจุบันไปรับรถประมาณ ๗ โมงเช้า และต้องส่งรถประมาณบ่าย ๓ โมง ชีวิตเป็นแบบนี้ทุกวันมายาวนานตลอด ๒๐ กว่าปีที่ผ่านมา

“ทุกวันนี้ก็พออยู่ได้ แต่ต้องไม่ใช้จ่ายเกินตัว” คือคำพูดอันเรียบง่ายของลูงอ้วน

ถึงแม้ลูงอ้วนจะไม่มีลูก แต่ก็มียุทธยา และมีแม่และหลานที่ต้อง

เลี้ยงดู “อาชีพอย่างเราคือไม่ได้มีเงินเดือน วันไหนหาได้เยอะก็เยอะ วันไหนได้น้อยก็น้อย คือมันเป็นช่วงๆ บางช่วงดีก็ดี อย่างช่วงที่มีวิกฤติเศรษฐกิจ ตอนนั้นแย่มาก บางทีเที่ยงแล้วยังไม่เห็นค่าเช่ารถเลย แต่ก่อนค่าเช่าเกือบ ๓๐๐ บาท พอช่วงนั้น เขาต้องลดราคาลงมาให้ ตอนนั้นพอมีการปฏิวัติก็มีผลกระทบกับเราอีก”

“พอมีปัญหาอะไรเกิดขึ้น อย่างวิกฤติเศรษฐกิจ มีปฏิวัติ ก็มีผลกระทบกับการทำมาหากินของเรา ก็เหมือนที่หนังสือพิมพ์ลง อย่างพวกธุรกิจเขาก็ไม่มั่นใจ อย่างเราคนที่เขาเคยนั่งสามล้อ เขาก็ไม่กล้าใช้เงิน ต้องเก็บตังค์ไว้ อย่างเคยได้สูงสุดวันละ ๖๐๐ ก็เหลือ ๓๐๐ คนไม่ค่อยใช้จ่าย เขาไม่กล้าใช้ตังค์ก็เป็นลักษณะนี้”

ในเรื่องของนโยบายรัฐบาลชุดต่างๆ ลูงอ้วนพูดอย่างตรงไปตรงมาว่า “ถ้าจะชอบนโยบายอะไรของรัฐบาลไหน คือพูดแล้วต้องทำอย่างนี้เราจะชอบ ไม่ใช่ว่าเขาแต่ประชาชนไปอ้าง อย่างนี้เราไม่ชอบ และอย่างเรื่องของการซื้อเสียง อันนี้เราก็ไม่ชอบ เพราะทุกคนก็ไม่อยากซื้อสิทธิขายเสียง คือทุกรัฐบาลก็ว่าแต่ตัวเองดี ถ้ามว่าพรรคไหนไม่กิน ไม่ซื้อสิทธิขายเสียงกันบ้าง เขาก็ตอบเราไม่ได้ ถ้าเขาบอกว่าไม่ซื้อเสียง ผมว่าเขาโกหกเรา คือซื้อสิทธิขายเสียง ไม่มีใครชอบ แต่อย่าไปว่าคนอื่นเขา และเอาดีใส่ตัวเอง โจมตีพรรคอื่น คนอื่น”

สำหรับการเลือกตั้งที่จะมีขึ้นในช่วงสิ้นปีนี้ ลุงอ้วนบอกว่า “อยากให้รัฐบาลชุดต่อไป ดูแลเรื่องของชาวไร่ชาวนา ที่เข่าบ่นกัน พวกเขาเข้ามา พวกเขาเดือดร้อน หรือเรื่องปัญหาภาคใต้ ไม่ใช่ว่ารอรัฐบาลไหนมาแก้ ต้องช่วยกันหมด ไม่ต้องโยนให้คนนั้นคนนี้ คือเราต้องช่วยกัน รัฐบาลจะออกนโยบายอะไรมาก็แล้วแต่ ขอให้ทำเพื่อประชาชนจริงๆ ไม่ใช่เอาแต่ประชาชนไปอ้าง”

จากตัวอย่างหลายชีวิต หลากอาชีพ ที่บอกเล่าสู่ทุกข์ของตนเอง รวมถึงเรื่องราวเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ของบ้านเมือง คงจะทำให้เห็นอย่างชัดเจนประการหนึ่งว่า ชาวบ้านหรือคนธรรมดาสามัญส่วนใหญ่ เน้นถึงเรื่องปากท้องเป็นสำคัญ นโยบายของพรรคการเมืองใดก็ตาม พวกเขาอยากให้เป็นนโยบายที่จับต้องได้ หรือเป็นประชาธิปไตยที่กินได้ เลี้ยงปากท้องของพวกเขาและครอบครัวได้ ไม่ใช่เป็นเพียงประชาธิปไตยที่จับต้องอะไรไม่ได้เลย ...ที่สำคัญก็คือ พวกเขายังห่วงไปถึงเรื่องของเด็ก เยาวชน รวมถึงคนยากจนที่ยังลำบากอยู่ในปัจจุบัน

แนะนำหนังสือ

“โลกร้อน ทุกสิ่งที่เราทำ เปลี่ยนแปลงโลกเสมอ”

หนังสือเล่มนี้จะช่วยให้ผู้อ่านได้เข้าใจเรื่องราวของโลกร้อนผ่านภาพวาดการ์ตูนลายเส้นอารมณ์ดี เสมือนช่วยย่อยข้อมูลเรื่องโลกร้อนที่มีอยู่มากมายมาให้เราได้เข้าใจอย่างง่ายๆ ถึงสาเหตุ ผลกระทบ และวิธีที่เราแต่ละคนจะมีส่วนช่วยลดภาวะโลกร้อนอย่างเพียบพร้อมไปด้วยแนวทางและวิธีปฏิบัติการ

จัดทำโดย มูลนิธิโลกสีเขียว
 บรรณาธิการ : นิรมล มุนจินดา
 ราคา ๙๐ บาท

ติดต่อได้ที่

๓๙๔/๔๖ - ๔๘ ถนนมหาราช เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐
 โทร. ๐-๒๖๒๒-๒๒๕๐ - ๒ โทรสาร. ๐-๒๖๒๒-๒๓๖๖
 E-mail : gwft@internetksc.th.com
 เว็บไซต์ www.greenworld.or.th